

## Referat af Bestyrelsesmøde onsdag den 31. maj 2017

**Sted:** UU-centret konference 1, Korsgade 30, København N  
**Tid:** Kl. 12.30–15.30

### Tilstede:

Anne-Birgitte Rasmussen, Dorthe Jensen Lundqvist, Else Erikstrup, Ejnar Bo Pedersen, Kurt Koudahl Petersen, Jørgen Lørvig og Peter Schantz (ref.)  
Desuden under Pkt. 4: Gert Jessen.

Afbud: Birgitte Simonsen, Gitte Grønnemose Butler, Birger Hørning, Claus Niller Nielsen, Finn Arvid Ols-son, Henrik Nevers, Keld Skovgaard, Knud Illeris, Per Skovgaard Andersen, Troels Brandt.

### Dagsorden

1. **Godkendelse af referat fra bestyrelsesmøde den 9. marts 2017** (se hjemmesiden + tilføjelse)
2. **Årsrapport for 2016 underskrives af bestyrelsen** (udleveres på mødet)
3. **Budget/forcast 2017** (vedhæftet)
4. **Introduktion til projekt Ensomhed i ungdomsuddannelserne**
  - Oplæg fra Gert Jessen
  - Gruppe til udvikling af projektet
  - Næste skridt
5. **Regeringsudspillet**
  - Hvad gør Forum100%?
  - Evt. henvisning til mødet før generalforsamlingen
6. **Ledelse i praksis**
  - Udvalg til rådgivning og vejledning
  - Møder med Danske Gymnasier
  - Ny besætning af undervisere
  - Beskrivelse af indhold til hold 21 og frem
7. **Konference den 17. maj i København**
  - Se hjemmesiden
  - Evaluering: hvad kan gøres bedre?
  - Input til bestyrelsen om ideer(vedhæftes)
  - Drøftelse af forslag til næste konference
8. **Forslag om ny kontingenttype og medlemskab**
  - enkeltpersoner uden organisation ( vedhæftes)
  - se vedtægterne § 5.1.
9. **Nye medlemmer**
  - Hvad vil vi gøre?
10. **Generalforsamlingen og møde i september**
  - Sted: Odense
  - Indhold til tema-møde før generalforsamlingen (se referat fra 9. marts 2017)
  - Hvem genopstiller?
  - Nye kandidater?
11. **Orientering fra bestyrelsens medlemmer og sekretariatet**
12. **Evt.**

## **1 Referat**

Referat fra bestyrelsesmøde 9/3 2017 blev endeligt godkendt.  
Referater på dagens møde: Jørgen og Peter.

## **2 Årsrapport**

Årsrapport og revisionsprotokol for 2016 blev fremlagt.  
Årets resultat er opgjort til kr. 22.000,-.  
Med resultatet på kr. 22.000,- bliver Forum 100%'s egenkapital på kr. 100.000,-.  
De fremmødte bestyrelsesmedlemmer godkendte regnskabet og underskrev.

Der mangler 10 underskrifter, som Jørgen og Peter vil forsøge at inddrive.  
Peter skriver til de medlemmer, som ikke deltog i mødet og beder dem vende tilbage i forhold til at få underskrevet.

Ros til Jørgen fra bestyrelsen for at få økonomien på plads igen og således kunne fremlægge et regnskab uden revisorpåtegninger.

## **3 Budget/forecast 2017**

Det fremlagte og godkendte Budget 2017 følges tæt og justeres:

Følgende ændringer fra sidste opfølgning:

Administrationsudgifterne bliver større end forventet – det har været nødvendigt at bruge flere midler på IT, for at få hjemmesiden opdateret, desuden deltog den nye IT-konsulent på konferencen 17/5 2017 og sørgede for dokumentation af denne til hjemmesiden.

Der var desværre ikke så stort fremmøde til konferencen 17/5, så vi må påregne et mindre underskud i den forbindelse.

Lønudgifter til Anne Mette stopper 30/6.

Forum 100% har fået et nyt medlem, hvilket giver indtægter. Desuden er hold 20 i Ledelse i praksis sat i gang, hvilket også forøger indtægtssiden.

Ovenstående giver en økonomi, hvor det er muligt at aflønne en konsulent én dag om ugen.

Der er behov for bistand til at skrive nyhedsbreve, følge op på kontakter i forbindelse med henvendelse af nye medlemmer, skrive på nye projekter, lave oplæg til bestyrelsen, ledelse i praksis mm.

Det er vigtigt, så Jørgen kan arbejde videre med at reetablere Forum 100%.

Der var enstemmig støtte blandt de fremmødte bestyrelsesmedlemmer til at tilknytte en konsulent én dag om ugen, så det sættes i værk.

Jørgen er i dialog med Cathrine Thomas, som i forvejen er tilknyttet Ungdomsskoleforeningen og således kender Forum 100%.

Bestyrelsen godkendte fremlagte budgetopfølgning.

## **4 Introduktion til projekt Ensomhed i ungdomsuddannelserne**

Gert Jessen fra GJconsult fremlagde en "klangbund" til et muligt Forum 100%-projekt om Ensomhed i Ungdomsuddannelserne.

(Se [bilag 2 under mødereferatet på hjemmesiden](#))

Gert har i mange år arbejdet med unge, som er selvmordstruede.

"Ensomhed", som er et sammensat begreb med mange komponenter, er ofte "nissen" i mistrivsel og frafald i ungdomsuddannelserne.

I vor gode vilje for at hjælpe griber vi ofte til årsag-løsnings-modellen. Altså, ”du er ensom, ergo skal du være sammen med andre”.

Der er også rigtigt, men det hjælper kun 80% af de ensomme.

En anden udfordring i ensomhedsproblematikken er, at når en underviser, vejleder eller anden, får fat i ensomhedsproblematikken hos en ung og taler med den unge herom, dukker årsagerne til ensomheden op, årsager, som i de fleste tilfælde kræver tid og faglighed til at løse dette.

Der er mange årsager til ensomhed og Forum 100% bør se på muligheden for at have et projekt, som afdækker dette, ser på de enkelte årsager og forbinder disse.

Der er videnskabelige forskningsprojekter, dette skal være et praktikerprojekt:

- Hvordan kan man lære at spotte ensomhed?
- Hvordan spørger man ind til det?
- Hvad gør man, hvis det bekræftes, at den unge er ensom?
- Det kan blive et meget stort projekt – det er et komplekst område, med mange årsager.
- CEFU har også arbejdet med emnet, så et praktikerprojekt vil være godt.
- Kan Forum 100% finde partnere at arbejde sammen med om dette?
- DEA er en mulighed. DEA søger samarbejdspartnere.
- Al viden om de enkelte årsager til ensomhed er tilstede, det skal samles videreformidles.

Jørgen og Gert Jessen har lavet et oplæg, som Marianne Horsdal fra Syddansk Universitet og Birgitte Simonsen fra Forum 100% har kvalificeret.

Gert vil gerne være sparringspartner på et evt. kommende Forum 100%-projekt, men Gert ønsker ikke at være pennefører.

Dorthe tilkendegiver, at hun gerne på VUC'ernes vegne vil undersøge muligheden for, om VUC kan indgå i projektet på ”vejleder-delen” (vejledere møder ofte unge med ensomhedsproblematikker). Dorthe vender tilbage med mulige navne.

Jørgen har talt med Søren Holm (PAS), og han vil gerne være projektmedarbejder, hvis det bliver til noget.

Ungdomsskoleforeningen vil gerne gå med i projektforbereðelsen.

Vi beskriver en faseopdeling af projektet.

*Vi vedhæfter nederst i dette dokument (bilag 1) notat om Ensomhed i ungdomsuddannelserne og vi opfordrer jer til at indgå i samarbejdet med Forum100% om dette. Henvendelse til [jlj@forum100.dk](mailto:jlj@forum100.dk)*

Når der tegner sig et billede, skal der søges finansiering efterfølgende.

## **5 Regeringsudspillet**

Der var enighed blandt de fremmødte, om at Forum 100% ikke ved, hvor regeringens udspil ”Tro på dig selv – det gør vi” (Regeringens ungeudspil efter Ekspertgruppens anbefalinger) lander, så der er ikke belæg for en stor debat - endnu.

Vi skal også som Forum 100%, som er et tværsektorielt forum for ungdomsuddannelse mm., være varsom med at fokusere for meget på forberedende tilbud.

Forum 100% kan overveje at bruge de oprindelige 100%-anbefalinger i udspillet til noget i forhold til foreningens navn og ophav.

Regeringen taler nu om 90% og en 25-års aldersgrænse – er der tale om en strukturreform?

Der er bekymringer i forhold til de unge, der ikke kan gå på den Forberedende Grunduddannelse (FGU).

Så er der unge, som ikke har behov for FGU, men som ”tvinges” på FGU, da det bliver eneste mulighed – primært VUC-elever.

Hvilket erhvervsliv, er det der er tale om i forhold til de 10%, som skal kompetenceudvikles via arbejde, og hvilket erhvervsliv skal aftage de unge, som går på Erhvervssporet/produktionssporet i FGU?

Området og indsatsen ligger mange på sinde, så der er grundlæggende politisk enighed om indsatsen.

Det forlyder, at forhandlingerne afsluttes i Finansministeriet.

Det forlyder, at forhandlingerne ikke når at blive afsluttet den 2/6 2017.

## **6 Ledelse i praksis**

Jørgen arbejder på at nedsætte et udvalg, der kan fungere som rådgivere i forhold til tilrettelæggelse og indhold i den nye udgave af Ledelse i Praksis. Det er vigtigt, at praksis-vinklen fastholdes – det er én af styrkerne ved kurset.

Danske Erhvervsskoler- og gymnasier har tilkendegivet interesse for at deltage i et sådant udvalg.

Dorthe vil forsøge at finde en repræsentant fra HF og VUC-området, Stig Holmelund Jarbøl er et godt bud. Ejnar taler med Stig Holmelund Jarbøl om han vil træde ind i bestyrelsen og i udvalget for Ledelse i praksis.

Der skal også findes nogle nye undervisere.

Jørgen laver kommissorium til udvalget.

Udvalget skal være med til at udvælge nye undervisere.

Der er interesse for hold 21, så behovet er der.

## **7 Konferencen den 17. maj i København**

- Det var en rigtig god dag i gode rammer. Dejligt, at være i et undervisningsmiljø.
- Der var god bredde i oplæg
- Velforberejdede oplægsholdere
- Stor ros til Jørgen for tilrettelæggelse og gennemførelse
- Meget professionelt med omtalen fra konferencen på hjemmesiden.

Der er afslutningskonference for PAS-projektet 15/11 2017 i Odense.

I den forbindelse er det muligt at fortælle om andre Forum 100%-aktiviteter og projekter.

Der planlægges en Forårskonference på NEXT-Uddannelse København den 17. april 2018 – alternativt den 16. april 2018 med temaet *Sårbare unge*.

Kære bestyrelse, notér ovenstående datoer i jeres kalender.

## **8 Forslag om ny kontingenttype og medlemskab**

De fremlagte kontingenttyper blev godkendt enstemmigt. Man kan altså være personligt medlem uden en institution for kr. 500,- pr. år.

## **9. Nye medlemmer**

Jørgen er meget opsøgende (insisterende) i sin jagt på nye medlemmer og i at få tidligere medlemmer tilbage. Det er ikke en nem opgave.

Flere af de tidligere medlemmer har, af økonomiske årsager, fravalgt flere medlemskaber.

Samme og andre er meget pressede på tid.

VIA University College er blevet nyt medlem, hvilket er meget glædeligt. VIA er interesseret i Forum 100%'s arbejde.

Bestyrelsen i Ungdomsskoleforeningen vil opfordre ungdomsskoler til at melde sig ind i Forum 100%.

EVA er interesseret i at samarbejde med Forum 100%, og Jørgen opsøger EVA (Camilla Hutter) i forhold til medlemskab.

Bestyrelsen godkendte, at nye medlemmer, som indmeldes midt i et år, får en lavere introduktionspris.

## **10. Generalforsamlingen og møde i september**

26. september 2017 afholdes medlemsmøde kl. 10-12 og generalforsamling fra kl. 13.00.

Det bliver formodentlig i Odense.

Undervisningsministeren kan desværre ikke komme og åbne mødet. Jørgen og Peter finder en anden taler.

Medlemsmøde (mulige emner):

- Opdatering på igangværende projekter
- Oplæg til projekt om ensomme og/eller sårbare unge
- Karrierelæring ved Rita Buhl og Rie Thomsen
- Nye indsatsområder efter medarbejderlisten fra 17/5 2017.

Generalforsamling:

Der er nye mulige kandidater til bestyrelsen, som afløser dem, der ønsker at stoppe.

## **11 Orientering fra bestyrelsens medlemmer og sekretariatet**

Der var ikke noget orientering ud over ovenstående.

## **12 evt.**

Der var intet under eventuelt.

**Udkast til notat om Ensomhed i ungdomsuddannelserne**

Dette første udkast har undervisere på ungdomsuddannelserne som målgruppe.

Der er endnu ikke taget stilling til finansiering eller hvem der kan tænkes at deltage i projektet. Deltagerne kan være undervisere, vejledere og elever i ungdomsuddannelserne, men præcist, hvilke skoler der vil deltage har vi endnu ikke tænkt i.

**Baggrund**

Der er lavet en del grundforskning om ensomhed (Lasgaard&Kristensen 2009, Lasgaard 2010, Ottosen et al 2014) Vi ved, at for 9% af unge på ungdomsuddannelserne varer følelsen af ensomhed ved ungdomslivet igennem<sup>1</sup>.

Alle i uddannelsessektoren ved, at mistrivsel fylder meget og har et stigende omfang, hvor specielt selvsikader, angst og spiseforstyrrelser er med til at unge ikke trives. Ofte overses de bagvedliggende årsager. Man kan sige, at ensomhed er en fællesmængde og ofte det lettest genkendelig udtryk for vaklende mental sundhed.

Ensomhed skal ikke ses isoleret og éndimensionelt. Der er imidlertid en del udbredte antagelser om ensomhed, også blandt fagprofessionelle, som virker hindrende for forståelse, afhjælpning og indsats. Især den almindelige opfattelse af, at ensomhed blot er det samme som at være uønsket alene uden sociale relationer, kommer til at stå i vejen for en hensigtsmæssig tilgang til de tungere former for ensomhed. Skal vi blive bedre til at møde unge ensomme, er det nødvendigt at blive bevidst om de tre basale former for ensomhed: den eksistentielle ensomhed, den emotionelle ensomhed og den sociale ensomhed. At skelne mellem de tre ensomhedsformer lægger sig op ad en kognitiv forståelse, hvor der skelnes mellem den tankemæssige, den følelsesmæssige og den handlende/kommunikerende del. Samspillet mellem tanker og følelser påvirker vores handlinger, herunder kommunikationen. Vi bør fokusere på alle tre elementer af ensomhed i stedet for endimensionelt at fokusere på det at være uønsket alene – hvilke er specielt vigtigt i forhold til børn og unge, som jo oftest har mange i omgangskredsen og et utal af ”venner” på de sociale medier.

Vi ønsker ikke at fokusere på ensomhed i sig selv, men ensomhed i forhold til andre mistrivelsesformer og i relation til den verden, de unge indgår i. Det er i ungdomsuddannelserne i særdeleshed. Men også andre samværsformer spiller ind på de unges trivsel.

I en verden, hvor unge indgår i konkurrence med andre unge om at klare sig bedst mulig gennem ungdomslivets udfordringer, spiller man faktorer ind. Samtidig med de unges præstationer måles og vejes, og hvor der i mindre grad er plads til refleksioner om de barrierer, der findes. I ungdomsuddannelserne formes de unges identitet og læringen er processen.

”Det er en central pointe, at ensomme har stor risiko for at blive overset i det psykologiske, pædagogiske og sociale arbejde med unge. Det skyldes blandt andet, at ensomhed er en subjektiv følelse, som afhænger af den enkeltes behov og oplevelse af egne relationer” (Lasgaard og Kristensen 2009:9)

”Det er centralt at være opmærksom på den mistrivsel, der har indadvendt karakter og reagere, når unge udviser en adfærd, som giver anledning til bekymring.” (Lasgaard og Kristensen 2009:9)

Derfor er behov for øget fokus på, hvordan de unges ensomhed i relation til deres situation og uddannelseskraft kan identificeres og afhjælpes. Det er vigtigt, at vi fokuserer på, at ensomhed ikke kun er mangelfulde sociale relationer og en subjektiv oplevelse, der varierer fra person til person gennem livet, men også har flere former, der ikke er lige entydige.

Vi ønsker at hjælpe de unge videre ved at sætte fagpersoner i centrum i en læringsproces. Målet er at udvikle kompetencer for fagpersoner, der kan identificere og træne færdigheder i at spotte

---

<sup>1</sup>) Ventilen 22. september 2015.

og afhjælpe de unges ensomhed herunder at tydeliggøre de bagvedliggende udløsende årsager til de forskellige ensomhedsformer, så de unge bedre kan færdes gennem ungdomsuddannelserne og deres tilværelse. Vi ønsker, at fagpersoner, som vejledere og undervisere tilegner sig en basisviden, som de kan anvende i forhold til eleverne og andre instanser, der har med eleverne at gøre.

Projektets formål er at identificere og belyse omfanget af ensomhed og ensomhedens sammenhæng med andre mistrivselser i ungdomsuddannelserne og kortlægge hvordan ensomheden påvirker de unges læringsmuligheder i ungdomsuddannelserne, samt udvikle nye lærings- og vejledningsformer.

Spørgsmålet er:

*I en hvilken udstrækning påvirker de unges ensomhed deres mulighed for læring i ungdomsuddannelserne, **hvilke destruktive følger kan ensomhed få**, og hvordan kan ungdomsuddannelserne eliminere ensomheden i ungdomsuddannelser ved at etablere ændrede lærings- og vejledningsformer.*

- Kortlægning af ensomhedsformer i de forskellige ungdomsuddannelser
- I hvilke relationer indgår ensomhed i ungdomsuddannelserne
- Er det eksterne eller interne relationer, der har afgørende indflydelse på ensomhed
- Hvilke læringsformer er mest velegnede til at skabe de bedste rammer for trivsel og imødegåelse af ensomhed?
- Hvordan skal en efteruddannelse af undervisere og vejledere tilrettelægges for at de kan spotte, afhjælpe og imødegå ensomhed i ungdomsuddannelserne
- Hvilke historier kan eleverne fortælle i forbindelse med ensomhed og hvilke veje kan dette vise?
- Hvilke elevstrategier til imødegåelse af ensomhed kan iagttages på ungdomsuddannelserne og hvilke kompetencer kan udvikles i den forbindelse
- Hvilke pædagogiske tilrettelæggelsesformer kan være bedst velegnede i forbindelse med imødegåelse af ensomhed og skærpelse af inddragelse og fortrolighed

## **Udbytte:**

Projektet vil bidrage til, at uddannelsesinstitutioner, der udbyder ungdomsuddannelser, får større indblik i hvilken udstrækning de unges ensomhed påvirker deres mulighed for læring og hvordan ungdomsuddannelserne kan eliminere ensomheden ved at etablere ændrede lærings- og vejledningsformer.

Desuden vil der blive givet anbefalinger på og inspirationer til, hvordan der kan arbejdes fremadrettet med nye elevstrategier og pædagogiske tilrettelæggelsesformer, der kan være mest velegnede til at imødegå ensomhed, skærpelse af inddragelse og fortrolighed.

## **Design:**

Vi vil inddrage uddannelsesinstitutioner, der udbyder ungdomsuddannelser i vores undersøgelser. Vi vælger et antal case-skoler, som så vidt muligt dækker en geografisk, kønsmæssig og social spredning.

**En kvalitativ undersøgelse af ensomhed og de eventuelle destruktive følger: reduceret læringsudbytte, selvdestruktive forestillinger og handlinger, udadrettet destruktion og radikaliserings.**

Undersøgelsen gennemføres som individuelle narrative interviews, hvor udvalgte elever fra de forskellige ungdomsuddannelser bliver bedt om at fortælle om deres liv fra begyndelsen til i dag. Et udvælgelseskriterium er, at de på et eller andet tidspunkt i deres liv har følt sig ensomme.

(Det er vigtigt at se på ensomheden i biografisk perspektiv, og det er lettere at få folk til at medvirke, hvis de skal fortælle om noget ubehageligt, der ligger tilbage i tiden, og endelig har det betydning ifht om der er tegn på begyndende 'problematisk fællesskaber'.)

De narrative livshistoriske interviews efter følges af et par kvalitative spørgsmål:

**Hvor føler du dig hjemme?**

**I hvilke fællesskaber føler du dig rigtig godt tilpas? Hvad er det der gør, at du føler dig særlig godt tilpas i det fællesskab?**

**Mht. metode læs kap. 7,8,9 i min bog Tilværelsens Fortællinger. Tilegnelse og anvendelse. Hans Reitzels Forlag 2017**

Observationer med henblik på afdækning af ensomhedsformer og former for mistrivsel set i forhold til læring

Fokusgruppeinterview med ledere, lærere, vejledere, forældre om erfaringer elevernes ensomhed i relationer til deres læring

Fokusgruppeinterview med alle persongrupper med henblik på at perspektivere pædagogiske tilrettelæggelsesformer i undervisningen

1)og i relationerne mellem undervisere og elever,

2)og i relationerne mellem eleverne indbyrdes,

3)og i relationerne mellem forældre og elever

## **Produkter:**

Vi forventer følgende produkter:

- En kvantitativ analyse med spørgeskemaundersøgelse
- En kvalitative analyse med interview og observationer fra uddannelsesinstitutioner og fokusgruppeinterview med elever, lærere og vejledere og ledere
- Udformning af informationsmateriale i forskellige former
- Udformning af undervisningsmateriale til vejlederuddannelserne
- Kampagnemateriale
- Afholdelse af seminarer for de deltagende uddannelsesinstitutioner i starten, midtvejs og afslutningsvis.

15.4.2017/gj+jlj

Rev.21.4.17

Rev. 18.5.2017

mh/gj/jlj